

ॐ श्री साईराम ! प्रश्नोत्तरांच्या सत्रात आपले स्वागत असो. आज आपल्याकडे काही मनोरंजक प्रश्न आले आहेत.

प्रश्न ६२ - पहिला प्रश्न - “कुणी मंत्राचा जप करतो किंवा विशिष्ट देवतेचा नामजप करतो. ते पुरेसे आहे का? सत्याला जाणण्यासाठी त्याची मदत होईल का? मी प्रश्न परत एकदा सांगतो. कुणी मंत्राचा जप करतो किंवा विशिष्ट देवतेचा नामजप करतो, ते पुरेसे आहे का? सत्याला जाणण्यासाठी त्याची मदत होईल का? खरंच मनोरंजक प्रश्न आहे !”

खरे म्हणजे मंत्रजप किंवा विशिष्ट देवतेचा नामजप सुरुवातीला उपयोगा ठरतो. नवीन साधकांसाठी मंत्रजपाने विचार प्रक्रिया थांबते. विचार थांबवतात आणि मंत्रोच्चाराने देवतेकडे मन एकाग्र होते. आपण शांत होतो. अशाप्रकारे मंत्रजप उपयोगी ठरतो. पण आपण दुसरी गोष्टसुद्धा जाणली पाहिजे, की या प्रकारात आपण सर्वव्यापी, सर्वशक्तीमान, सर्वज्ञ परमेश्वराला एखादी गोष्ट, मानव, देवता, मूर्ती यात सीमित करतो. दुसऱ्या शब्दांत सांगायचे तर ईश्वराला मानवाने वस्तू करून टाकले आहे. ते योग्य नाही. ईश्वर म्हणजे सत्य, सत्य म्हणजे ईश्वर, सत्यात जगा असे भगवान म्हणत असत. म्हणून खरे ध्यान म्हणजे सत्याला शोधण्याची प्रक्रिया आहे आणि त्याचे प्रतिबिंब आपल्या शोधण्याच्या, शिकण्याच्या क्षमतेवर दिसून येते. जेव्हा आपण ही क्षमता वाढवतो तेव्हा ते दिसून येते. पण जपाने विचार नुसते थांबवणे ही निर्बुद्ध पद्धत आहे किंवा साधारण मार्ग आहे. मी सत्य आहे, तू सत्य आहेस दुसरे काहीही नाही. हे समजेपर्यंत आपला सत्याचा शोध चालू राहिला पाहिजे म्हणून सत्याचा शोध आपण इतरत्र घेत आहोत. सत्य जे आपल्याला समजून घ्यायचे आहे, ते म्हणजे दुसरे काही नसून स्वस्वरूपाला समजणे आहे. या क्षमतेची खरी गरज आहे. या प्रक्रियेसाठी जप, मंत्रजप किंवा विशिष्ट देवतेची गरज आहे. सुरुवातीला मन एकाग्र करण्यासाठी विचार थांबवण्यासाठी आवश्यक आहे.

या विषयावर मी एवढेच सांगू शकतो. बाबांनी स्वतः म्हटले होते की, “संपूर्ण ब्रह्मांड ईश्वराने निर्माण केलेले असून ईश्वर दुसरे काहीही नसून सत्य आहे. सत्यामधून संपूर्ण सृष्टीचे सृजन झाले आहे. संपूर्ण विश्व उत्पन्न झाले आहे.” “संपूर्ण विश्व परत सत्यामध्ये लय पावते.” “सत्य या अद्भूत गोष्टीशिवाय कुठली जागा आहे का? या विश्वात सत्याशिवाय दुसरे काहीही नाही.” “ते अत्यंत शुद्ध, अकलंकित सत्य आहे.” सुद्धा साधवामाडिये. “ते शुद्ध सत्य आहे, अकलंकित सत्य आहे असे भगवान म्हणत असत म्हणून आपण सगळ्यांनी जाणले पाहिजे की, आपण सगळे सत्यस्वरूप आहोत आणि ते अनादी सत्य म्हणजे दिव्यत्व होय.

प्रश्न ६३ - आता पुढचा प्रश्न बघूया - “आपण काही भक्तांना बघितले आहे, ते ओरडत असतात. त्यांचे शरीर हालत असते, ते वेडेच असतात. सेवादल पळत जाऊन त्यांना पूर्णचंद्र किंवा साई कुलवंत हॉलमधून बाहेर काढते. अशा वेळी स्वामी बघत असत आणि असे ओरडणाऱ्या, शरीर वेडेवाकडे हालवणाऱ्या लोकांबद्दल म्हणत असत की यांना वेडाचा झटका आला आहे किंवा ते ठार वेडे आहेत. मलाही माहीत आहे, एक स्त्री स्वामींच्या गाडीमागे ओरडत पळत असे, स्वामी तिच्याकडे बघून ती वेडी स्त्री आहे असे म्हणत असत. मला प्रश्न विचारण्यात आला आहे की, अशा प्रकारच्या लोकांबद्दल स्पष्टीकरण करा.”

याबद्दल लक्षात घ्या की, लोक म्हणतात, तो गूढ अनुभव आहे. नाही! अजिबात नाही. तो गूढ अनुभव नव्हे. कारण तो खरा पण नसतो. बहुतेक लोक स्वामींच्या गाडीमागे ओरडत पळणे किंवा अंग हलवत राहणे अशा प्रकारच्या अनुभवांना गूढ अनुभव समजतात पण ते अजिबात खरे नसून मज्जातंतूंच्या व्याधीमुळे ग्रस्त असतात किंवा मनोविकृतीने ग्रस्त असतात. म्हणून असे लोक त्यांना येणाऱ्या गूढ अनुभवांबद्दल बोलतात त्यावर विश्वास ठेवू नये. अशा लोकांकडून आपल्याला काय मिळणार? आपल्याला त्यांच्याकडे बघितल्यावर विशेषतः काय दिसून येते? असे लोक अतिशय दुःखीकष्टी असतात. ते काळजी, चिंता, नैराश्याने भरलेले असतात. ते कुठेही लक्ष देत नाहीत. त्यांचे कुठेही लक्ष नसते. तसेच त्यांच्या हातून नवीन काही निर्मिती होत नाही. पैसे मिळवण्यासाठी ते असा ढोंगीपणा करत असतात. ते ढोंगी असतात. एका प्रकारे व्यापारी असतात.

दुसऱ्या बाजूने विचार केला तर हे अनुभव खरे असतील तर ते उत्साहाने चैतन्याने भरलेले असतील. प्रेमाने भरलेले असतील आणि ते प्रेम, चैतन्य, आनंद त्यांच्या चेहऱ्यावरून ओतप्रोत वहात असेल. ते ज्ञानी असतील, करुणेने भरलेले असतील. त्यांच्या चेहऱ्यावर तेज असेल, ते स्फूर्तीदायक, चाणाक्ष, सर्जनशील असतील.

म्हणून या विकृत लोकांकडे बघून त्यांना गूढ अनुभव येतात यावर विश्वास ठेवण्याची चूक आपण करायची नाही. मुळीच नाही. आपण हे समजून घेतले पाहिजे की अशा लोकांच्या नादी मुळीच लागता कामा नये. अशा अनुभवांमध्ये वहात जाणे योग्य नव्हे.

प्रश्न ६४ - आता पुढचा प्रश्न बघूया - स्वामी विभूती का सृजित करायचे? कुंकू-हळद, चंदन का नाही? का नाही? हा अगदी यथार्थ प्रश्न आहे.

मी या प्रश्नाचे उत्तर पूर्वी दिले आहे. पण परत एकदा देतो.

कुठलाही निर्माण झालेल्या गोष्टीचा शेवट राखेमध्ये किंवा विभूतीमध्ये होतो. ही राख किंवा विभूती जाळली तरी राख किंवा विभूतीच राहते. जळाल्यानंतर त्याचे रूप तेच रहावे, विभूती कायम विभूती रहाते, तिचे रूप बदलत नाही आणि दुसरे विभूती म्हणजे या विश्वाची निर्मितीमधील अद्भूत गोष्ट. या विश्वातील सेंद्रिय, असेंद्रिय, ग्रह, तारे, नद्या, पर्वत, मानवी समाज, वृक्षवल्ली, पशू जगत हे सारेच अद्भूत, आश्चर्यकारक, हे सगळे विभूती आहे. हे भगवत् गीतेमध्ये विभूती योगात समजावले आहे. आपण बघितले आहे की, त्यांच्या भक्तांसाठी विभूती सृजित करत असत, हेसुद्धा आपण पाहिले आहे. त्या विभूतीसाठी आपण सगळे लालाईत होतो. का? कारण ती अतिशय पवित्र आहे. परमं पवित्रम् - ती बाबांची विभूती अत्यंत पवित्र आहे. परामार्थ इष्टार्थ मोक्ष प्रदानम् - परमार्थ - आपल्या सगळ्या कष्टांना त्यातून समाधान मिळते. इष्टार्थ - आपल्या कामना सफल होतात. मोक्ष प्रदानम् - विभूती आपल्याला या बंधनातून मुक्त करते. बाबा विभूतीम् इदामाश्रयामि - स्वामींच्या विभूतीला मी समर्पित आहे. म्हणून प्रत्येक भजनाच्या कार्यक्रमाच्या शेवटी आपण विभूतीचे स्तुतीगान करतो. तसेच विभूती ही या अद्भूत विश्वाच्या निर्मितीचे प्रतिक असून त्यात दिव्यत्वाची शक्ती सामावलेली आहे. त्यात आजार बरे करण्याची क्षमता आहे आणि आपल्या जीवनाला योग्य दिशा देण्याचे कार्य ती करते. अशी आहे ही विभूती.

प्रश्न ६५ - आता पुढचा प्रश्न बघूया. “आध्यात्मिक दृष्टीने स्वामींच्या बाबतीत कृतज्ञता कशी व्यक्त करायची? त्यांचा अनुभव सर्वकाळ कसा घ्यायचा? काय कामना धरायची?” छान !! स्वामींचे आभार कसे मानायचे? खरे म्हणजे भगवान बाबांना कुणाकडूनच कुठल्याच आभाराची अपेक्षा नाही. कारण ते नेहमी म्हणत असत मी कुणी तिऱ्हाईत नाही. तुम्ही तुमच्या वडिलांचे आभार मानता का? आईचे आभार मानता का? नाही. उलट तुमच्या मागण्या, इच्छा पुरवण्यात आई-वडिलांना आनंद होतो. ते त्यांचे कर्तव्य आहे असे ते समजतात. तसेच स्वामी म्हणतात की, तुमच्याकडून कुठलीही अपेक्षा न करता अगदी आभार किंवा कृतज्ञतेची सुद्धा अपेक्षा न ठेवता मी माझे कर्तव्य म्हणून सगळे करतो. ही स्वामींची याकडे बघायची दृष्टी आहे. या पातळीवरून ते आपल्याकडे बघतात.

आपण आता आपल्या पातळीवरून या प्रश्नाकडे बघूया. आपण आध्यात्मिक पद्धतीने त्यांचे आभार कसे मानू शकतो? मला व्यक्तीशः असे वाटते की त्यांच्या आज्ञांचे पालन करून आपण आध्यात्मिक दृष्टीने कृतज्ञता व्यक्त करू शकतो. जर आपण त्यांच्या आज्ञांचे पालन केले, त्यांच्या मार्गदर्शनाप्रमाणे, संदेशांप्रमाणे, शिकवणुकीप्रमाणे आचरण केले तर ती आध्यात्मिक कृतज्ञता होय. आपण साईसंघटनेच्या सेवा कार्यात सहभागी झालो तर ती आध्यात्मिक कृतज्ञताच होय. जेव्हा आपण स्वामींची प्रवचने ऐकतो, कॅसेट्स ऐकतो तेव्हा आनंदाने भान हरपून जाते. ती त्यांच्याप्रती कृतज्ञताच झाली. त्यांच्या नामाचे नामस्मरण करतो, त्यांच्या स्तुतीपर, गुणागान करतो, भजने गातो तेव्हा स्वामीच आपल्यासमोर आहेत अशा भावनेने, दिव्य आनंदात डुंबतो, बुडून जातो ही सगळी आध्यात्मिक कृतज्ञताच होय.

आपण ते सर्वकाळ आहेत हा अनुभव कसा करणार हा प्रश्नाचा पुढचा भाग आहे. त्याचे उत्तर असे तुम्ही तुमचे सगळे विचार, उच्चार आणि आचार त्यांना अर्पण करून तो अनुभव घेऊ शकतो. अगदी नक्की! सर्व कर्म भगवत् प्रियताम् - भगवंता माझी सर्व कर्म तुझ्यासाठी आनंदी ठरोत. ईश्वरा माझे उच्चार तुला स्वीकाराई असू देत. माझ्या सर्व विचारांनी तुला आनंद होऊ देत. म्हणून विचार, उच्चार आणि आचार भगवान बाबांच्या दृष्टिकोनातून स्वीकाराई असू देत. हासुद्धा आभार प्रदर्शनाचा मार्ग होऊ शकतो. प्रश्नाचा पुढचा भाग - कशाची कामना करावी? कशाची इच्छा ठेवावी? अनिच्छेची इच्छा ठेवावी. कुठलीच इच्छा होऊ नये अशी इच्छा ठेवावी. आपल्यासाठी काय योग्य आहे ते त्याला माहित आहे आणि तो ते आपल्याला देतो. तो सर्वज्ञ आहे. याने आपल्यात समर्पण, शरणागतीची भावना विकसित होते. आपण कुठलीच इच्छा मनात धरू नये. इच्छाच आपल्या प्रगतीमध्ये अडथळा निर्माण करते. इच्छेचे जन्मस्थान अहंकारात आहे. आपण अहंकार रहित होणे आवश्यक आहे. जर आपल्याला हे जमत नसेल तर आपण स्वामींच्या कृपेची इच्छा ठेवूया. त्यासाठी प्रार्थना करूया. ऐहिक इच्छांचा त्याग करूया. कमीत कमी त्या मागायला तरी नकोत.

प्रश्न ६६ - पुढचा प्रश्न - “आपल्या संघटनेमध्ये आपण देणग्या गोळा करत नाही. पैसे मागत नाही. तेव्हा कसे काय करायचे? - अशा परिस्थितीमध्ये संघटनेतील कार्यक्रम कसे करायचे?”

हा प्रश्न खूप जणांना सतावतो. कारण ते पैशाचाच विचार करतात. स्वामींचेच उदाहरण घेऊया. ते नेहमीच सांगत असत की त्यांनी पैसे मागण्यासाठी कधीच कुणासमोर हात पसरला नाही. कधी नाही. वस्तू, साहित्य, साधन सामुग्री त्यांच्याकडे धो धो यायची, का? तर त्यांचे कार्यामागील हेतू अत्यंत पवित्र होते. त्यांची सगळी कार्ये ही विशाल मानवी समाजाच्या कल्याणासाठी होती. मानवी कल्याणाची कामे त्यांनी केली. त्यामुळे लोक त्यांच्याकडे आकर्षित होत आणि स्वामी त्यांना आतून प्रेरणा देत. कार्यात सहभागी होण्यासाठी स्वामी त्यांना

आतून प्रेरित करत असत. म्हणून लोक त्यात साधनसामुग्री सहीत सहभागी होत असत. हे मागणे नव्हते. स्वतःला आतून वाटल्यामुळे लोक सहभागी होत असत. एकदा स्वामी साई संघटनेच्या एका राज्याच्या अध्यक्षाला सगळ्यांसमोर व्हरांड्यात ओरडले. मला तुम्ही “बिगर” (मोठे) व्हायला हवे आहात पण तुम्ही बेगर (भिकारी) पातळीवर येत आहात. मोठे बना भिकारी नाही. मला माहीत आहे तुम्ही पैसे मिळवण्यासाठी देणगी गोळा करत आहात. ते का करत आहेस? मी त्याच्या विरुद्ध आहे हे तुम्हाला माहीत नाही का? तुम्हाला काही हवे असेल तर माझ्याकडे येऊन मागा. मी तुम्हाला जे पाहिजे ते देईन. पण देणगी गोळा करायला फिरू नका. तुम्ही त्यामुळे माझी किंमत अत्यंत कमी करत आहात. संघटनेची, आपल्या कार्याची किंमत लोकांच्या नजरेत कमी करत आहात.

आपल्या संघटनेचे वैशिष्ट्य आहे की इथे पैशाबद्दल चर्चा होत नाही. एवढे मोठे विद्यापीठ, हॉस्पिटल आहेत पण कुठेही लेखा विभाग नाही. पावत्या, बिले, देणग्या काहीही नाही. बाबा याचे एकच कारण सांगतात, जर तुमचे कार्य पूर्ण निःस्वार्थ प्रेमाने भरलेले आणि जनकल्याणाचे असेल, तुमचे हेतू शुद्ध असतील तर लोक आनंदाने त्यात सहभागी व्हायला उत्सुक असतात. तुम्ही लोकांच्या मागे पळायची गरज नाही. ते तुमच्या मागे धावत येतात. मी बऱ्याच वेळा बघितले आहे, स्वामींनी चेक, रोख रकमेचा स्वीकार केला नाही. त्यांनी ते घेतले नाही. लोक त्यांच्यासमोर त्यांचे पैसे, धन कार्यासाठी घ्यावे म्हणून रडायचे, भीक मागायचे पण तरीही त्यांनी त्या लोकांना दिव्य कार्यात सहभागी करून घेतले नाही. पुढे ते म्हणाले, “जर तुमचे हेतू पवित्र आणि चांगले असतील तर तुमचे कार्य यशस्वी होणारच, जर तुमचे विचार घाणेरडे, स्वार्थी असतील तर तुम्हाला अपयश नक्कीच येणार.”

हे बाबांनी सांगितले आहे. म्हणून तुमचे हेतू शुद्ध, पवित्र आणि प्रेमाने भरलेले असले पाहिजेत. मनात कुटील हेतू ठेवून आणि कुठलेही कार्य करता कामा नये, असे या उत्तराचे मत मला तुमच्यासमोर मांडावेसे वाटले. या सत्रात आपण पुरेशा प्रश्नांबद्दल चर्चा केली आहे. तेव्हा आपण आता थांबूया आणि पुन्हा भेटूया.

साईराम

